

jamtland@lansstyrelsen.se

Diarienummer 456-461-2019

Stockholm 2019-02-27

Remissvar avseende Länsstyrelsen Jämtlands förslag på modell för organisering av eftersläckning

Brandskyddsföreningen lämnar följande synpunkter på förslaget. Särskild vikt vill vi lägga på punkt 5 och 8.

1. Under de större skogsbränderna 2018 i Jämtland, Gävleborg och Dalarna utgjorde Restvärdeledare en betydande samordnande roll. Uppdragsgivarna var förvisso de försäkringsbolag vars kunder hade skog försäkrad men samordningen inkluderade även oförsäkrade privata markägare och större skogsbolag. Motivet att inkludera samtliga inblandade i samordningen var att det gav ett väsentligt bättre resultat (ekonomiskt och socialt) även för uppdragsgivarna. Rapporten ger uttryck för att oförsäkrade exkluderas i Restvärdeledarnas arbete vilket alltså inte är fallet i praktiken. Nackdelen är såklart att oförsäkrade tar del av samordningsvinsterna på bekostnad av de försäkrades försäkringsbolag. Vi ser gärna en modell där detta är utrett och så många som möjligt som drar fördelar av samordningen också delar på kostnaden för den (om markägarna ska bekosta detta, se nedan).
2. Rapporten lyfter på flera ställen vikten av att tidigt involvera markägare. Vi vill understryka detta och samtidigt belysa att vår erfarenhet är att räddningstjänsten sällan har resurser att tidigt identifiera markägare, kontakta dessa och genomföra tidiga kommunikationsinsatser. Det har blivit Restvärdeledarens roll i de sammanhang vi varit involverade. Att en Restvärdeledare tidigt kan involveras i dessa händelser bygger på det ramavtal vi har med våra uppdragsgivare vilket möjliggör att agera utan att veta hur försäkringsförhållandena ser ut.
3. Brandskyddsföreningen tycker att det är bra att rapporten tydliggör avsaknaden av definition av begreppet eftersläckning i lagtext. Vi anser att eftersläckning idag är ett begrepp som av branschen i generella termer förknippas med den avslutande delen av räddningsinsatsen, alltså inte en del av det som den enskilde själv förväntas göra. Att definiera begreppet eftersläckning som rapporten föreslår kan riskera att skapa en förflyttning av ansvar för åtgärder från

räddningstjänsten till den enskilde med ökad risk för nyuppkomna bränder och högre sekundärskadestnader. Brandskyddsföreningen anser att likhetsprincipen i detta avseende bör väga tungt och att branden i skogen ska hanteras på samma sätt som branden i staden.

4. Vi tycker att det är bra att rapporten belyser vikten av att ta hänsyn till den enskilde markägarens förmåga att ta ansvar för eftersläckning och bevakning vid bedömning av kriteriet ”Omständigheter i övrigt” vid avslut av räddningsinsatsen enl. LSO.
5. Vi ser ett problem med att en blandning av offentliga och privata aktörer i modellen föreslås vara alternativ till att utse en samordnare. Vi tror att det riskerar att fördröja processen med att utse en samordnare. **Vi anser att den myndighet som ytterst leder räddningsinsatsen, vanligtvis den kommunala räddningstjänsten, undantagsvis länsstyrelsen, bör vara den som utser en samordnare.** Detta torde ha stöd i det lagrum som anges i bilaga 4.
6. Det är bra att rapporten belyser vikten av markägarnas frivillighet att ingå i samordningen och vikten av att säkerställa samtycke från enskild markägare innan annan aktör kan utföra arbete på dennes mark.
7. Vi ser positivt på förslaget att ersättning för samordning borde vara en del i försäkringen. Det hjälper däremot inte situationen för de som väljer att vara oförsäkrade.
8. Grundtanken att markägarna ska finansiera samordningen är bra. Vi ser dock att det följer ett antal problem med det. De markägare, enskilda privata och större skogsbolag, som är försäkrade i bolag och andra aktörer t.ex. Trafikverket, som har avtal med RVR AB, har tillgång till samordningen genom Restvärdeledare redan idag. Oförsäkrade markägare behöver under pågående händelse ta ställning till om man 1. vill ingå i samordningen, 2. stå för kostnaden för samordningen, något som är ett svårt beslut att ta i stunden, givet situationen. I tidigare händelser, även sommaren 2018, har vi tillfrågat de stora oförsäkrade skogsbolagen om de vill ingå i den samordning våra Restvärdeledare har bidragit med. Man har avböjt detta med hänvisning till att man klarar sig själv. Oförsäkrade privata markägare har vi inte tillfrågat om del i kostnaden utan istället inkluderat de som så önskade ändå. Vi är däremot övertygade om att enskilda privata markägare kommer välja att stå utanför samordningen om de beläggs med betalningsansvar för samordningen, eftersom kostnaden för samordningen är omöjlig att förutse i det skedet ett sådant medgivande skulle vara nödvändigt att få.

Vidare ser vi att samordningsvinsterna inte bara gagnar de enskilda skogsägarna utan en kostnadseffektiv samordning med ett bra omhändertagande genererar även stora samhällsvinster. I samband med skogsbränder i den omfattning att samordning kommer att bli nödvändigt utgår ofta statligt stöd i efterhand. Detta är ingen garanti och kan inte användas som ett motiv för den enskilde markägaren att välja att ingå i en samordning med betalningsansvar.

Av bilaga 4 framgår att kommunen (och länsstyrelsen) ansvarar för samordning vid kriser. Även om den samordning som avses i modellen blir en obligatorisk

del av försäkringen kommer fortfarande oförsäkrade att stå utanför så länge inte försäkringen blir obligatorisk för alla skogsägare (likt trafikförsäkringen). **Vårt förslag är istället att kommunen, alternativt länsstyrelsen finansierar samordningen.** På så sätt undanröjs risken att oförsäkrade väljer att stå utanför samordningen av ekonomiska skäl. Med hänsyn till de samhällsekonomiska vinster som följer av samordningen borde den ringa kostnaden i sammanhanget för samordningen, vara direkt kostnadsmotiverad för kommunen. Dessutom finns stöd i lagrum presenterade i bilaga 4.

Länsstyrelsen i Gävleborg valde 2018 att uppdra och bekosta Restvärdeledare att ingå i det samordningskansli som upprättades efter räddningsinsatsens avslutande. Både länsstyrelsen och restvärdeledaren kan vittna om stora samordningsvinster, såväl offentliga som privata, i efterarbetet tack vare denna lösning.

9. Det framgår inte tydligt av modellen vem eller vilken aktör som ska vara samordnare. Det framgår att den som utgör samordnare kan variera beroende på ägarstruktur och situation. Det tycker vi är bra. Vi önskar däremot ett tydliggörande att man i valet av samordnare i så lång utsträckning som möjligt strävar efter en aktör som inte har egen del i skadan eller ett egenintresse i de åtgärder som ska vidtas. Om branden bara drabbar en större markägare är det såklart naturligt att samordnaren tillhör den berörda markägaren, t.ex. ett skogsbolag. Om ägarstrukturen däremot är sådan att flera privata enskilda markägare ingår, ibland i kombination med större skogsbolag, bör man utse en samordnare som i så lång utsträckning som möjligt är oberoende och inte har direkt del i skadan.
10. Rapporten belyser vikten av kompetens vid eftersläckning med hänsyn till bl.a. riskerna med att agera i brandskadad skog. Rapporten refererar till ett antal utbildningar på området och efterlyser också en säkerställd lägsta-nivå av utbildning för att bedriva eftersläckning.
Brandskyddsföreningen har lång erfarenhet av att sprida och säkerställa kunskap genom framtagande av branschgemensamma normer och regler, utbildning och därefter en tredjepartskontroll genom certifiering. Vi tror att ett framtagande av regelverk och möjlighet att få sina kunskaper prövade och därmed få ett intyg utfärdat, skulle höja kompetensen, säkerheten och kvaliteten i arbetet med eftersläckning. Det skulle också underlätta för samordnaren vid valet av aktörer för eftersläckning om aktörerna genom intyg/certifikat kunde styrka sin kompetensnivå.

Kommentar på form

- A. På sidan 27 ”Beskrivning markägare” stycke 2, refereras till fyra olika kategorier men i beskrivningen som följer redovisas bara tre.

Brandskyddsföreningen

Anders Bergqvist
Generalsekreterare

Jesper Boqvist
Operativ Chef Restvärderäddning